



Державна податкова служба України  
Головне управління ДПС  
у Тернопільській області



**Відлік законодавчо встановленого строку  
розрахунків у сфері ЗЕД при здійсненні експортних  
операцій: з якої дати розпочинається та  
припиняється нарахування пені за порушення  
термінів таких розрахунків?**



Державна податкова служба України

Головне управління ДПС  
у Тернопільській області

Відповідно до п. 21 розд. II Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті (далі – Положення № 5), затвердженого постановою Правління Національного банку України (далі – НБУ) від 02 січня 2019 року № 5, граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів становлять 365 календарних днів (граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, визначені в п. 21 Положення № 5, не поширюються на товари, роботи та послуги, визначені п. 1 постанови Правління НБУ від 14 травня 2019 року № 67 «Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів» (далі – Постанова № 67)).

Пунктом 1 прим. 2 Постанови № 67 визначено, що граничні строки розрахунків за операціями з експорту товарів, що класифікуються за кодами згідно з УКТ ЗЕД: 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1201, 1205, 1206 00, 1507, 1512, 1514, 2306, становлять 90 календарних днів та застосовуються до операцій, здійснених з 11 листопада 2023 року.

Згідно з п. 7 розд. II Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, затвердженої постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 7 (далі – Інструкція № 7) банк розпочинає відлік установлених НБУ граничних строків розрахунків з дати оформлення митної декларації (далі – МД) типу ЕК-10 «Експорт», ЕК-11 «Реекспорт» на продукцію, що експортується (якщо продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню), або підписання акта або іншого документа, що засвідчує поставку нерезиденту товару відповідно до умов експортного договору (якщо товар згідно із законодавством України не підлягає митному оформленню), – за операціями з експорту товарів.

Відповідно до п. 9 розд. III Інструкції № 7 банк завершує здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків:

якщо сума незавершених розрахунків за операцією з експорту, імпорту товарів не перевищує незначної суми. У разі здійснення розрахунків за експорт, імпорт товарів в іноземній валюті сума незавершених розрахунків за операцією з експорту, імпорту товарів визначається за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим НБУ на дату останньої події за відповідною операцією (остання дата платежу/надходження грошових коштів, дата поставки товару, дата зарахування зустрічних однорідних вимог);

при експорті товару – після зарахування на поточний рахунок резидента в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента за товар (уключаючи кошти, переказані резидентом із власного рахунку, відкритого за кордоном, якщо розрахунки за експорт товару здійснювалися через рахунок резидента, відкритий за кордоном, та резидентом подано документи іноземного банку, які підтверджують зарахування коштів від нерезидента за товар), або від банку (резидента або нерезидента) за документарним акредитивом, відкритим на користь резидента за операцією з експорту товару, або в порядку, визначеному п. 16 прим. 2 розд. IV Інструкції № 7;



Державна податкова служба України

Головне управління ДПС  
у Тернопільській області

при заміні кредитора в зобов'язанні за операцією з експорту товарів – після зарахування на поточний рахунок резидента – нового кредитора в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента-боржника за поставлений резидентом – первісним кредитором товар, та за наявності документів про заміну кредитора в зобов'язанні за операцією з експорту товарів.

Разом з цим, відповідно до п. 14 прим. 6 постанови Правління НБУ від 24 лютого 2022 року № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (далі – Постанова № 18) в період запровадження воєнного стану банк не має права завершити здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операцією з експорту/імпорту товарів на підставі документів про припинення зобов'язань зарахуванням зустрічних однорідних вимог.

Вимоги абзацу першого п. 14 прим. 6 Постанови № 18 не поширюються на випадки завершення здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків у разі припинення зобов'язань зарахуванням зустрічних однорідних вимог за операціями:

операторів телекомунікацій з оплати міжнародних телекомунікаційних послуг (міжнародного роумінгу та пропуску міжнародного трафіка);

з оплати страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами перестрахування (включаючи сертифікати, поліси, ковер-ноти, сліпи, бордеро премій, бордеро збитків), укладеними з перестраховиками-нерезидентами, зазначеними в підпунктах 16-19 прим. 1 п. 14 Постанови № 18

Пунктом 14 прим. 19 Постанови № 18 визначено, що банк не має права завершити здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків:

за операцією з експорту товарів після зарахування на поточний рахунок резидента в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента за товар, якщо ці кошти не переказувалися з-за кордону в Україну;

за операцією з імпорту товарів, якщо відбувається повне або часткове повернення імпортеру коштів з рахунку нерезидента, відкритого в банку в Україні.

за операціями з експорту та імпорту товарів за наявності факту закриття всіх рахунків клієнта-резидента в цьому банку. Банк після закриття в ньому всіх рахунків клієнта-резидента зобов'язаний продовжувати здійснювати валютний нагляд за дотриманням граничних строків розрахунків за операціями цього резидента з експорту та імпорту товарів, за якими банк здійснював валютний нагляд на дату закриття останнього з рахунків, відкритих у цьому банку, та надавати НБУ інформацію, пов'язану з такими операціями, згідно з вимогами нормативно-правових актів НБУ з питань організації статистичної звітності, що подається до НБУ.

Водночас відповідно до ст. 13 Закону України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473) НБУ має право встановлювати граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів.

При встановленні НБУ граничного строку розрахунків за операціями резидентів з експорту товарів грошові кошти підлягають зарахуванню на рахунки резидентів у банках України у строки, зазначені в договорах, але не пізніше строку та в обсязі, встановлених НБУ. Строк виплати заборгованості обчислюється з дня митного оформлення продукції, що експортується, а в разі експорту робіт, послуг, прав інтелектуальної власності та (або) інших немайнових прав – з дня оформлення у письмовій формі (у паперовому або електронному вигляді) акта, рахунка (інвойсу) або іншого документа, що засвідчує їх надання.



Державна податкова служба України

Головне управління ДПС  
у Тернопільській області

За окремими операціями з експорту та імпорту товарів граничні строки розрахунків, встановлені НБУ, можуть бути подовжені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, шляхом видачі висновку.

Порушення резидентами строку розрахунків, встановленого згідно з ст. 13 Закону № 2473, тягне за собою нарахування пені за кожний день прострочення в розмірі 0,3 відс. суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару) у національній валюті (у разі здійснення розрахунків за зовнішньоекономічним договором (контрактом) у національній валюті) або в іноземній валюті, перерахованій у національну валюту за курсом НБУ, встановленим на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару).

Згідно з п.п. 4 п. 3 розд. I Інструкції № 7 день виникнення порушення – перший день після закінчення встановленого НБУ граничного строку розрахунків за операцією з експорту, імпорту товарів або строку, встановленого відповідно до раніше виданих за цією операцією висновків.

Враховуючи вищевикладене, відлік граничного строку розрахунків за операціями з експорту товарів банк розпочинає з дати оформлення МД типу ЕК-10 «Експорт», ЕК-11 «Реекспорт» на продукцію, що експортується (якщо продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню), або підписання акта або іншого документа, що засвідчує поставку нерезиденту товару відповідно до умов експортного договору (якщо товар згідно із законодавством України не підлягає митному оформленню).

При порушенні граничного строку розрахунків за операціями з експорту товарів нарахування пені розпочинається з першого дня після закінчення такого строку та здійснюється за кожний день прострочення, включаючи день завершення валютного нагляду відповідно до п. 9 розд. III Інструкції № 7.

Гарячі лінії ГУ ДПС у Тернопільській області: <https://tr.tax.gov.ua/anonsi-ark/30680.html>

Чат-бот ДПС «StopViolationBot» [t.me/StopOverpriceBot](https://t.me/StopOverpriceBot)

Мобільний застосунок «Моя податкова»

Android <https://play.google.com/store/apps/details?id=my.tax.gov.ua>

iOS <https://t1p.de/lgu5a>

Для оперативної комунікації з інститутами громадянського суспільства в органах ДПС діє комунікаційна податкова платформа: [tr.ikc@tax.gov.ua](mailto:tr.ikc@tax.gov.ua)

Підпишись на телеграм канал [t.me/tax\\_gov\\_ua](https://t.me/tax_gov_ua)